

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

30. An Sacerdos qui a viro amicissimo accipit pro dicenda Missa duplicatum stipendium, possit per alium Sacerdotem satisfacere, dato ei iusto stipendio? Ex part. 2. tract. 14 res. 12. ibid.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Atque de SS. Euchar. Sacr. Ref. XXVIII. &c. 15

Missas, porque aqui no ay negociacion, ni ganancia, que es lo que quisio quitar la sacra Congregacion, solamente interueniente el titulo de mera, y pura donacion: porque assi como la prohibicion Apostolica no se estende a los Sacerdotes, que quieren celebrare graciosamente, assi tampoco a los, que libre, y graciosamente perdonan la parte del estipendio que les pareciere.] Ita ille; Cui adde, præter Auerlam, Fraxinellum, me citato Lezanam, verb. *Missæ n. 35.* & me citato Pellizzarium *vbi supra n. 14.*

3. Itaque sicut potest Sacerdos gratis celebrare pro alio, condonans illi totum stipendium Missæ, sic utique potest condonare partem, nec hoc prohiberi supradictis decretis, quæ non tollunt exercitium misericordiarum, vel liberalitatis, ut neque tolluntur per taxam Missarum.

4. Verum licet hæc opinio speculatiue loquendo probabilis sit, tamen in praxi vel nunquam, vel nimis circumpectè reducendam esse puto, nam vt rectè obseruant uterque Lugo Ioannes, & Franciscus, ille *de sac. Euchar. disp. 2. n. 32.* hic *lib. 3. c. 1. n. 74.* prudenter timere potest, ne celebrans non omninò liberè, seu liberaliter acceptet onus dicendi Missas, & remittat stipendij partem, præsertim si sit pauper, & egeus, & non amicissimus commendanti, sed potius ex aliquo metu cedat iuri suo. Quia forsitan alioqui non darentur sibi tales Missæ, vel in futurum aliæ non dabantur, vel quid simile veretur. Et idè Martinus de San Ioseph, *vbi sup.* asserit: [Es necessario mirar, como se haze esto, que sino es pura donacion, sino por que en gano, ò miedo, ò por otro respecto perdonan, aura iniusticia de parte del Sacerdote, que repartio las Missas con obligacion de restituir, y crece la dificultad, con que disponer el Derecho, que, donare suum nemo præsumitur, *leg. cum de indebito, 25. vers. si vero. ff. de probationibus, l. Campanas, ff. de oper. liber. et. l. fin. C. de nouat.* Y assi para la seguridad de la conciencia, es necesario que sea clara, y pura donacion.] Adde, quod aliquando petens Missas à Regularibus offerat stipendium auctius postitue intendens eas ab ipsis Regularibus, & non ab aliis: idque ad effectum acquirendi maius illud meritum, quod in Missæ Sacrificio pender ex opere operantis, & potest sperari auctius ex Missis per Sacerdotes Religiosos celebratis, quam ex Missis per Laicos Sacerdotes dictis; tunc enim non censeo, quod Regulares possent modo dicto retinere illum excessum stipendij, cum talis retentio rationabiliter præsumi possit fieri, inuito domino offerente; qui stipendium ita pingue non dedisset, si credidisset Missas celebrandas esse ab aliis, quam à Regularibus.

RESOL. XXVIII.

An Sacerdos post Decreta Urbani VIII. præbens aliis minus stipendium, quam accepit pro Missis dicendis, peccet mortaliter.

Et an Sacerdos, qui vel ignoranter, vel cum opinione sibi probabili violat prædicta Decreta, teneatur vel restituere Missas, vel stipendia restitueret? Ex part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 69.

§. 1. **N**egatiuè responderi doctus, & amicissimus P. Bordonus in *Conf. Regul. tom. 1. res. 115.* n. 28. putat enim in decretis Urbani VIII. non contineri, nisi simplicem prohibitionem, quæ non potest obligare, nisi ad peccatum veniale; ut potè non continentiam vllam pœnam grauem, quoad hanc partem; nec vllam clausulam, ex qua colligatur grauitas obligationis; cuiusmodi sunt illæ aliæ, sub obtesta-

Tom. I. I.

tione Diuini iudicij; Et suæ obligationi non satisfaciant, quinimò grauitè, &c. quæ in fisdem Decretis apponuntur, quoad alias partes. Constat autem, quod si sacra Congregatio sub eadem grauitate obligationis voluisset adstringere etiam in isto casu, id expressisset, iuxta *leg. vnic. §. si autem C. de caduc. tollen.* Præterea non vrget obligatio restituendi ex damnificatione, nisi quando inferitur graue damnum: at in nostro casu nulli inferitur graue damnum; non ei pro quo dicitur Missa; cum Missa reuera dicatur: non Sacerdoti celebranti, cum voluntariè recipiat stipendium taxatum; non danti stipendium, cum ipse hoc vnum intendat, vt dicatur Missa. Et hæc opinio Bordoni tanquam probabilem admittit P. Tamburinus *de Sac. Missæ l. 3. cap. 1. §. 5. n. 6.* & illum non audeat damnare Pellizzarius in *Man. tom. 2. tract. 6. c. 3. n. 23.* Sed aliorum iudicio iudicandam relinquit.

2. Verum ego hanc sententiam olim reprobaui, & præter Auerlam, & Peytinum refellit nouissimè, me citato P. Lugo *de Sac. lib. 5. cap. 12. quæst. 7. n. 77.* Probatur ex verbis Decreti, §. 4. ibi: *Volens omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere, prohibet, &c.* Quippe quamlibet speciem, aut occasionem lucri turpis ab Ecclesia remouere, materia sufficiens est, vt grauitè præcipiatur, & seria voluntas obligandi grauitè indicatur ex tali motiuo proposito. Nec hic attendendum est damnum iniuste illatum alicui, sed indecentia tam fordida negotiationis, quæ satis capax est præcepti grauitè obligantis secundum *sup.* quamuis in aliquo casu particulari possit esse veniale peccatum ex paruitate pecunie retentæ, vel etiam indecentiæ secuta; vnde soluitur fundamentum contrariæ sententiæ. Et idè ex his me citato inferit Pater Lugo, Sacerdotem, qui vel ignoranter, vel cum opinione sibi probabili violauit prædicta decreta, teneri, vel restituere Missas, vel stipendia restituere, sicut ille, qui bona fide rem accepit, quam putauit se acquirere iusto titulo; teneri dicimus ad restitutionem, quando competit, se deceptum fuisse.

Sup. hoc late supra in res. 24. & in aliis §§. eius primæ not.

RESOL. XXIX.

An supra dicta prohibicio extendatur ad Capellam, cui præ paucis Missis pingue stipendium respondet, si per alium Sacerdotem Sacra efficiantur, data ei stipendia & consueta? Ex part. 2. tr. 14. Ref. 11.

§. 1. **P**ro, quod Decreta sacre Congregationis in hoc casu non extenduntur; quia illud reliquum retinetur titulo beneficij & Capellanæ, non enim tribuitur tantum pro Missis dicendis. Vide Philarchum in *summ. part. 1. lib. 2. c. 14.* Cenedum in *99. Can. quæst. 27. num. 12. in fin.* Postseuimum *de offic. cur. cap. 2. num. 18.* Ledesman in *summ. tom. 1. de Euchar. cap. 19. concl. 13.* & doctissimum Villalobos in *summ. part. 1. tract. 8. diff. 17. n. 1.* Et tandem ita declarauit sacra Congregatio.

RESOL. XXX.

An Sacerdos qui à viro amicissimo accepit pro dicenda Missa duplicatum stipendium, possit per alium Sacerdotem satisfacere, dato ei iusto stipendio? Ex p. 2. tr. 14. Ref. 12.

§. 1. **R**espondeo cum distinctione. Vel enim illud duplicatum stipendium datum fuit præcisè, & simpliciter pro Missa; vel datum fuit non solum pro Missa dicenda, sed etiam intuitu personæ, quæ Missam

Sup. hoc supra in Resol. 27. §. verum quid, vique in finem

dictæ Ref. & in Ref. 26. prope finem vers. Deinde, sed lege eas per totas.

Missam celebrare debebat, utpote, quia amicus, vel coniunctus. Si in primo casu, puto non satisfacere, secus autem in secundo.

RESOL. XXXI.

An Sacerdos, qui per alterum Sacerdotem Missam celebrare facit, possit retinere excessum consueti stipendij, si sponte condonetur?

Et asseritur Episcopum non posse ordinare, quod Sacerdotes non dicant Missas pro minori stipendio à lege taxatum. Ex part. 2. tract. 14. Ref. 13.

Sup. hoc supra in Refol. 27. §. Verum quid.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè, dummodo excessus stipendij alteri Sacerdoti manifestetur, & illud plus scienter ab illo, & gratis relaxetur, & ita nemini dubium est, ut notat Ioan. de la Cruz in direct. conscient. part. 2. de sacrificio Missæ, q. 2. dub. 8. concl. 1. & Homobon. de exam. Eccl. part. 1. tract. 4. cap. 14. q. 191. Sacerdotem posse sibi retinere pecuniam, quam pro sacro faciendo accepit, si illud gratis ab alio fieri procuret.

2. Et Villalobos in summ. p. 1. tract. 3. diff. 15. n. 4. asserit, Episcopum non posse ordinare, quod Sacerdotes non dicant Missas pro minori stipendio à lege taxato, nam vnusquisque potest liberè condonare quicquid vult; & ita in decisione huius dubij (licet immeritò his diebus aliqui contradixerint) mecum consentiunt multi viri docti Societatis Iesu, & is nostræ Religionis, de hac re à me consulti, quibus adde Illustriss. de la Riba Vicarium Generalem, etiam de hac re à me consultum.

RESOL. XXXII.

An quis possit diminuerè Missas in compensatione damni dati non obstantibus Decretis Urbani VIII.

Et pro praxi huius questionis fingitur curiosus casus in textu huius Resolutionis. Ex p. 10. tract. 16. & Miscell. 6. Ref. 66.

§. 1. **I**ngamus, quod aliquis secularis commendasset alicui Monasterio, v. g. centum Missas, eæque celebratæ essent, nihilominus pro recuperando stipendio ipsarum, aliquas expensas fecerit Monasterium, eo quod qui ipsas commendauerat, nolebat illud soluere, si postea idem secularis alias Missas eidem Monasterio commendasset, posset Monasterium compensare damnum sibi allatum, diminuendo in his centum Missis id quod consumperat in stipendio aliarum recuperando. Ratio est, quia sicut Sacerdos accepto stipendio tenetur ratione iustitiæ Missas celebrare, ita etiam commendans Missas tenetur ratione iustitiæ in vtroque foro stipendium tribuere. Cum autem in obligationibus iustitiæ, detur compensatio, ita & in præsentis. Ita docet Lezana in sum. quest. reg. tom. 4. verb. Missa, n. 34. cui adde Pellizar. in Man. reg. tom. 2. tr. 6. c. 3. n. ... & ante illos Peyrinus in Privileg. Minim. tom. 3. c. 1. n. 37. Nec obstat huic responsioni decretum Sacræ Congregationis præcipiens, ut absolute celebrentur tot Missæ, quot ad rationem attributæ elemosynæ præscriptæ fuerint; si quidem Sacra Congregatio loquitur de Missis debitis, ex stipendio; cum tamen in præsentis casu Missæ, quæ modo dicto omituntur ad faciendam iustam compensationem, non possint dici debite ex stipendio, quantumuis solum fuerit stipendium ipsi respectiue correspondens, quippe quod, dato iure compensationis, fictione, ut ita dicam, iuris, non censetur solum pro

Missis, sed in compensationem damni alias iniuste illati, & consequenter, quoad inducendam obligationem, celebrandi dictas Missas, perinde se habet, ac si re vera non fuisset solum.

2. Sed hæc opinio nunquam mihi placuit, & potius inueni, non placuisse docto P. Tambur. de Sacram. Missæ lib. 3. c. 1. §. 3. n. 103. Nam, ait ipse, fac Missas celebrandas esse pro anima purgatæ, vel pro impetranda sanitate alicuius, nõ erit æquum, ut hi patiantur damnum in re tam graui ob delictum debitoris illius, cuius si anima, & infirmus ad eundem debitorem pertineant. In illo igitur solum casu prædictam compensationem admittentem, quo constaret, totum damnum esse solius debitoris, & nullo modo retri-

RESOL. XXXIII.

An, si quis, v. g. accipit stipendium pro vna Missa, sciens ex iniustitia ad mortale, si Missam non dicat, teneatur illud restituere?

Et an Sacerdos, qui liberaliter promittit alicui onus Sacrum animo obligandi, si promissum non implet, peccet mortaliter?

Et docetur pluribus pensibus sine stipendio Sacrum à Sacerdote posse vna Missa satisfieri.

Ex quo inferitur, quod Religiosi, qui ex vi sua Regule, & Constitutionum tenentur certis diebus offerri sacrificium pro defunctis sui Ordinis, pro Capitulis, & Benefactoribus, possent licite offerre idem sacrificium pro aliis, à quibus stipem acceperim. Ex p. 10. tract. 15. & Miscell. 5. Ref. 43.

§. 1. **D**e hoc casu nouissimè interrogatus, & pro negatiua sententia adducebant me ipsius, & Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 2. sum. 2. §. asserens, omissionem vnus Missæ, pro qua receptum est stipendium, non esse peccatum mortale.

2. Sed ego affirmatiuè respondi, & addo Dicitur de Sacram. tom. 1. tr. 5. disp. 4. dub. 22. n. 421. vbi licet illud autem mihi omnino verum videtur, quando quis accipit stipendium satis magnam, ita ut tantumdem furto ablatum esset materia grauis furti, si non dicat factum, & retineat stipendium, peccare mortaliter; nam retinet sine titulo pecuniam conuersibilem, eamque deberet restituere: titulus enim retinendi est ob causam dicendi Sacrum, atque ipsa oblatio sacri est, sub cuius conditione datur.

3. Respondebit tamen aliquis: Ille factus est dominus stipendij, & solum illi remansit obligatio offerendi Sacrum. Ea autem obligatio præcisè, ut est obligatio sacri dicendi, non censetur materia grauis: ergo nec est peccatum mortale, nec tenetur ad restitutionem: pecunia enim possidetur sub obligatione suscepta: obligatio autem non est de re graui. Totum ergo peccatum consistit non in retinendo ipsa pecunia, cuius iam factus est dominus sub eo onere, & obligatione dicendi Missam: sed consistit in eo, quod non implet obligationem, quæ obligatio non est de re graui iuxta dictam opinionem.

4. Nihilominus ita fit dominus Sacerdos illius pecunie, ut semper remaneat obnoxia restitutioni sub conditione, si non impleatur; cumque conditio dicendi Missam non impleatur, retentio pecunie iam est retentio rei grauis in materia iustitiæ sine titulo; atque adeo peccatum mortale est illam retinere, & deficiente titulo retinendi, deficiente impletione illius muneris, & obligationis, sub qua conditione datur, & ob eam causam.

5. Respondebit quis secundo, talem Sacerdotem posse restituere pecuniam, si Missa dicatur etiam per alium,